

NDV Nieuwsbrief van 14 februari 2012

Van: **noreply@dalton.nl**
 Verzonden: dinsdag 14 februari 2012 14:02:23
 Aan: noreply@dalton.nl

Nummer
14 februari 2012

55

In deze nieuwsbrief komen aan de orde...

- >[Dalton en het Scorebord](#)
- >[Democratie en Burgerschapsvorming](#)
- >[Onderzoek naar de daltonpraktijk op het Spinoza Lyceum](#)
- >[Algemene Ledenvergadering NDV](#)
- >[Boek Dalton Werkt](#)
- >[Talentontwikkeling](#)
- >[Activiteiten NDV 2011-2012](#)

COLUMN

Van de voorzitter

Dalton en het Scorebord

Op verschillende momenten in de afgelopen maanden heb ik met wisselend succes gepoogd dalton in de etalage te zetten.

Tijdens ons laatste overleg met de inspectie voor het onderwijs heb ik er voor gepleit om in het komende jaarverslag van de inspectie over 2011 wederom een paragraaf op te nemen over de resultaten van het traditioneel vernieuwend onderwijs ten opzichte van het reguliere onderwijs. De reden daartoe was overduidelijk, we doen het steeds beter, brede vorming heeft ook in de getallen haar opbrengsten. Juist op het moment dat er geen vervuiling meer in de aangeleverde getallen zit omdat de inspectie met ons ledenbestand rekening houdt en het aantal (zeer) zwakke daltonscholen zich op een laag niveau bevindt, besluit de inspectie deze cijfers niet meer op te nemen in een aparte paragraaf. We winnen, maar het scorebord wordt weggehaald.

Een aantal weken geleden vond er in Amsterdam West een onderwijsdebat plaats over de geringe belangstelling van HAVO-VVO leerlingen voor de scholen in dit gedeelte van Amsterdam. Een flink aantal ouders gaf in een enquête aan dat zij zelfstandig werken, samenwerken en het nemen van verantwoordelijkheid belangrijke zaken vinden in de ontwikkeling van hun kinderen. De vertaalslag was snel gemaakt, een nieuwe daltonschool in Amsterdam West met een veilig pedagogisch klimaat zou uitkomst kunnen bieden. De wethouder van onderwijs, Lodewijk Asscher, was al tijdens de opening van de nieuwbouw van het Spinozalyceum op 1 december geweest op het feit dat de bereidheid groot was vanuit het Spinozalyceum om een tweede daltonschool in Amsterdam te stichten. Tijdens het onderwijsdebat in Amsterdam West werd dit voorstel door rector Jos Catau wederom gedaan en door het publiek stevig omarmd. We scoren, maar de cijfers moeten nog op het scorebord.

Vanuit verschillende kanten volgen de pleidooien voor een brede vorming elkaar op. Met de SOVO partners (Montessori, Jenaplan e.a.) is contact gelegd met professor Luc Stevens om een breed onderzoek te doen naar de opbrengsten van ons onderwijsaanbod. Krachtenbundeling en het aantonen van de kwaliteit van ons onderwijs in een bredere kring doet ons wellicht belanden achter het scorebord.

Eén ding moet ik toch nog even kwijt. Heeft u de uitzending van Pauw en Witteman op 11-01-2012 gemist? Volg deze link <http://www.youtube.com/watch?v=jN032zPReNk> en "geniet nog even na" van het debat tussen Ton Elias (VVD 2e kamerlid) en Kete Kervezee (voorzitter PO raad) n.a.v. het nieuws van het Cultureel Plan Bureau dat 50% meer investeringen in het onderwijs niet geleid heeft tot hogere opbrengsten.

De boude beweringen van Elias over de slechte kwaliteit van het onderwijs en het disfunctioneren van 1/5 deel van het onderwijsgevend personeel worden slechts ten dele gepareerd door Kete Kervezee. Het is tafelgenoot Peter R de Vries die als niet deskundige de juiste dingen zegt. Mis dit stukje scorebordjournalistiek niet. Gewoon morgen weer scoren hoor.

Willem Wagenaar

[lees verder](#) | [terug naar boven](#)

ACHTERGROND

Inspiratiemiddag NDV 25 januari 2012. Een verslag.

Democratie en Burgerschapsvorming

Piet van der Ploeg (voormalig daltonlector) hield een politiek-filosofische verhandeling over democratie. Hij maakte het onderscheid in twee fasen: aggregatie en deliberatie. Aggregatie gaat over de besluitvorming, het stemmen met meerderheid van stemmen. Deliberatie gaat over het opbouwen van een mening op basis van kennis, feiten en argumenten. Onder bepaalde condities is de deliberatieve democratie te prefereren boven de aggregatieve democratie.

Het is een betere vorm van democratie en leidt tot betere besluiten. Van der Ploeg vertelde vervolgens dat (politieke) problemen als een zaaktaak te zien zijn, of als een oordeelstaak. Oordeelstaken zoals dat speelt rond abortus leiden al snel tot het innemen van posities /stellingen en het voeren van oppositie. Door in te zien dat aan dit soort oordeelstaken ook een zakelijk aspect te onderscheiden valt, waarover op een zakelijke manier kennis opgebouwd en uitgewisseld kan worden, is de uiteindelijke beslissing op veel betere expertise en argumenten te nemen.

Dit inzicht heeft grote betekenis voor burgerschap en burgerschapsvorming. Van der Ploeg pleit ervoor dat maatschappelijke problemen op scholen aan de orde komen waarbij met name de zaakkant van het probleem voor het voetlicht gebracht wordt. Daarbij moeten we leerlingen niet zo zeer leren om te debatteren vanuit vooringenomen standpunten, een mening te hebben of om stellingen in te nemen en ook niet dat we op scholen met kinderen in het klein democratie spelen met leerlingparlementen e.d. waarbij het accent op aggregatie ligt. Wat burgerschapsvorming op scholen in zou moeten houden is het leren denken, het verzamelen van kennis omtrent (maatschappelijke) problemen en het leren om oplossingen te zoeken op basis van die kennis. Van der Ploeg toonde aan dat daarover ook bij Parkhurst al tal van elementen te vinden zijn, met name in haar werkzaamheden in de jaren dertig. Veel vernieuwingsbewegingen hadden in die tijd in Amerika al aandacht voor dit specifieke aspect van deliberatieve democratie in hun lessen Social Sciences. De ontwikkelingen werden een halt toegeeroepen door de omstandigheden in de crisis- en oorlogstijd.

Laurence Guerin, kenniskringlid van het daltonlectoraat, ging na de pauze door op dit leren leren en leren denken, het opdoen van kennis om meningen op te bouwen. Zij toonde aan dat leerlingen, mits goed begeleid, tot veel in staat zijn. Kinderen kunnen goed mee in vormen van netwerkdenken. Guerin vertelde over de expert meeting die zij voor haar promotieonderzoek over dit onderwerp heeft georganiseerd.

Burgerschapsvorming op scholen zou, kortom, niet zozeer moeten focussen op aggregatie - het eerlijk stemmen met meerderheid van stemmen - maar op het voorbereiden van leerlingen op een deliberatieve democratie, waarin burgers kennis vergaren om meningen op te bouwen, op basis waarvan uiteindelijk met meerderheid van stemmen doordachte beslissingen genomen kunnen worden. Discussiëren over heikle problemen zonder voldoende kennis paraat te hebben over die problemen om een goede mening over die problemen te kunnen opbouwen, is weinig zinvol.

drs. R.F. Berends (Rene)
 Docent Nederlands
 Coordinator master SEN-opleidingen
 Lid kenniskring Daltonplan Educational Research & Development

[lees verder](#) | [terug naar boven](#)

ACHTERGROND

Het AcOA-onderzoek

Onderzoek naar de daltonpraktijk op het Spinoza Lyceum

Wat verstaan docenten en leerlingen van het Spinoza Lyceum onder verantwoordelijkheid van leerlingen en wat doen docenten om die verantwoordelijkheid te bevorderen? Dat was de vraag waar docent-onderzoekers zich het afgelopen schooljaar mee bezig hebben gehouden. Het Spinoza Lyceum is lid van de Academische Opleidingsschool Amsterdam (AcOA) en dat betekent onder andere dat er door docenten onderzoek gedaan wordt naar de lespraktijk op de eigen school.

Het eerste deel van het onderzoek bestond uit het verkennen bij docenten en leerlingen van het begrip verantwoordelijkheid. Er werden veel aspecten van verantwoordelijkheid genoemd, uiteenlopend van 'zorgen voor je medeleerlingen' tot 'zelf plannen' en 'je houden aan afspraken'. Het onderzoek richtte zich in het tweede deel vooral gericht op de verantwoordelijkheid van leerlingen voor hun leerproces en de rol die de docent daarbij speelt. Dit gebeurde in de vorm van interviews bij docenten die lesgaven in leerjaar drie, in alle afdelingen (MAVO t/m vwo). Docenten gaven aan dat het geven van verantwoordelijkheid in die jaarlaag om verschillende redenen (oa. het gebrek aan motivatie, pubertijd) lastig is.

Uit de interviews bleek dat het geven van verantwoordelijkheid nauw samenhangt met de ideeën en verwachtingen waarop het handelen van de docent is gebaseerd. Docenten met een lage verwachting ("Ik vertrouw mijn leerlingen als het gaat om cijfers helemaal niet.") zijn niet snel geneigd leerlingen verantwoordelijkheid te geven. Hun handelen is sterk docentgestuurd. Daartegenover zijn er ook docenten die een hoge verwachting hebben en leerlingen veel verantwoordelijkheid geven. ("Het gaat om het durven loslaten in het vertrouwen dat op een gegeven moment het kwartje wel valt".) Bij deze docenten is sprake van een gedeelde sturing.

Uitspraken over handelingen en verwachtingen van docenten zijn verwerkt in profielbeschrijvingen. Aan die profielbeschrijving lag een matrix ten grondslag die is ontwikkeld op basis van literatuur over verantwoordelijkheid, het zelfevaluatieformulier van de NDV en uitspraken van docenten tijdens de interviews. Er is een onderscheid gemaakt tussen drie verschillende profielen, waarbij er bij profiel 1 vooral sprake is van sturing door de docent en in profiel 3 sprake van gedeelde sturing. Verschillende dimensies, zoals verantwoordelijkheid voor de resultaten, het motiveren van leerlingen, het plannen van het werk zijn in de matrix ondergebracht.

Een docent die vooral "profiel 1 gedrag" vertoont, voelt een zeer grote verantwoordelijkheid voor de resultaten van de leerlingen. Zijn handelen is vooral gericht op het behalen van goede resultaten. In zijn lessen bepaalt vooral hij op welke manier er gewerkt wordt. De verantwoordelijkheid die de docent de leerlingen geeft, ligt vooral bij de invulling van het daltonuur en het organiseren van spullen.

De docent uit profiel 2 houdt de touwtjes graag in handen, maar streeft ernaar de leerling een zekere ruimte te geven. Hij stelt daarbij duidelijke grenzen en maakt deze kenbaar aan de leerling. De verwachting van de docent met betrekking tot het kunnen dragen van verantwoordelijkheid, hangt sterk samen met de leerlingen die hij voor zich heeft. Hij ziet het als zijn taak leerlingen hierin te begeleiden. De docent gaat regelmatig in gesprek met de leerling. Hij bespreekt de voortgang en wijst de leerling op zijn verantwoordelijkheid.

De docent uit profiel 3 laat de leerlingen keuzes maken en deze keuzes ook verantwoorden. Hij laat ze zelf een planning maken voor (een deel van) de leerstof. Daarbij maakt hij duidelijk wat er van leerlingen wordt verwacht en waarop ze worden beoordeeld. De docent houdt daarbij zelf het doel goed voor ogen. Deze docent vindt het belangrijk dat de leerling de ruimte krijgt om fouten te maken. Hij geeft daarbij ook mogelijkheid voor reflectie op het leerproces.

LIO-onderzoek

Tegelijk met het onderzoek door de docenten hebben ook leraren in opleiding (LIO's) een onderzoek gedaan naar wat leerlingen zeggen nodig te hebben om verantwoordelijkheid te kunnen nemen.

De geïnterviewde leerlingen uit leerjaar drie noemen onder andere het maken van afspraken als een belangrijke voorwaarde. Ze hebben liever goede afspraken dan regels. Ze vinden dat docenten het goede voorbeeld moeten geven bij het zich houden aan afspraken en consequent moeten zijn. Leerlingen hebben graag duidelijkheid over wat er van hen verwacht wordt. Ze willen studiewijzers die helder maken wat ze moeten doen en duidelijke instructies krijgen. Daarbij vinden ze ruimte om te plannen belangrijk en tijd en rust om de geplande werkzaamheden uit te kunnen voeren.

	Het vervolg De matrix en de profielbeschrijving geven inzicht in het handelen van docenten. Ze vormen een uitgangspunt voor een discussie over de lespraktijk. Docenten kunnen zich afvragen hoe ze willen handelen en wat ze daarvoor nodig hebben en kunnen zich bewust worden van hun visie op onderwijs. De instrumenten zijn dit jaar ingezet bij de scholing voor nieuwe docenten en zullen een rol spelen bij de intervisie. Dit schooljaar gaat het onderzoek verder en zullen de ontwikkelde instrumenten geschikt gemaakt worden om lessen te observeren en analyseren. Een groep van ongeveer twintig docenten zal meewerken aan het onderzoek. De docenten zullen daarbij ook bevraagd worden naar hun visie op leren. De verwachting is dat het geven van verantwoordelijkheid nauw samenhangt met de visie op leren. Daarmee snijdt het mes aan twee kanten: de docenten die meewerken krijgen inzicht in hun eigen lespraktijk en de school kan beschikken over instrumenten die gebruikt kunnen worden om een beeld te krijgen van de lespraktijk. Mocht u geïnteresseerd zijn in de resultaten van het onderzoek. Dan kunt u een digitale versie (kort of lang) aanvragen bij r.bekker@spinozalyceum.nl Rosanne Bekker (Daltoncoördinator) lees verder terug naar boven
VAN HET BESTUUR	Uitnodiging Algemene Ledenvergadering NDV Op woensdag 28 maart 2012 vindt vanaf 14.30 uur de jaarvergadering plaats in Amersfoort. Zoals gebruikelijk ontvangen leden ruim voor de vergadering een uitnodiging en zijn de stukken weer te downloaden van de website. Het is een belangrijke vergadering, aangezien de eindversie van de notitie Identiteit aan leden wordt voorgelegd. Het stuk zal de basis leggen voor de toekomst en de wijze van visiteren waarschijnlijk sterk gaan beïnvloeden. Het bestuur roept leden dan ook op deze vergadering te bezoeken! lees verder terug naar boven
ACHTERGROND	Een uniek cadeau Boek Dalton Werkt Dalton Werkt...! Een mooi geschenk voor uw personeel en relaties. Het vakblad Jeugd in School en Wereld (JSW) beoordeelde Dalton Werkt... met het maximaal aantal van 5 sterren (zie nummer 2, jaargang 96, oktober 2011, pagina 46). Kijkt u op de homepage van dalton.nl voor een impressie van het boek en een bestelformulier. U betaalt per boek € 29,75. De prijs is exclusief verzendkosten. lees verder terug naar boven
ACHTERGROND	Werkconferentie Talentontwikkeling Vrijdag 30 maart: Werkconferentie over Talentontwikkeling, voorbij de beloften Theater NEMO, Amsterdam (nabij CS), 13.00 – 17.00 uur (inloop 12.30) met aansluitend borrel. Toegang vrij. Aanmelden bij innovatie@vbs.nl, voor vroege aangemelde vogels is gratis toegang tot NEMO mogelijk. Talentontwikkeling is hot! Maar waar hebben we het eigenlijk over? Wat is talentontwikkeling nu anders als gewoon ontwikkeling. Een werkconferentie die inspireert, beleidsperspectieven aanreikt en funderende concepten en praktijken aanreikt om werkelijk werk te maken van talentontwikkeling op uw school. Op deze werkconferentie worden de resultaten gepresenteerd van een verkenning van de VBS onder scholen van het pedagogisch vernieuwingsonderwijs over wat talentontwikkeling voor hen betekent en kan betekenen met het oog op de toekomst. Boeiende workshops uit de praktijk van diverse scholen uit het vernieuwingsonderwijs en inspirerende inleidingen van onder meer Amito Haarhuis, programmamanager NEMO & Erno Mijland, auteur van social media en het onderwijs. U krijgt inzicht in hetgeen talentontwikkeling vraagt aan pedagogisch didactisch vermogen alsmede schoolbeleid en ontwikkeling. Bezoekers krijgen tevens een gedrukte versie van het onderzoeksverslag over talentontwikkeling. Voor wie: schoolleiders en leraren van scholen die (willen) werken aan talentontwikkeling van leerlingen alsmede geïnteresseerde experts en beleidsmedewerkers. Betrokkenen van het pedagogisch vernieuwingsonderwijs zijn in het bijzonder uitgenodigd. Reserveert u deze dag alvast in uw agenda want er zijn maar een beperkt aantal plaatsen. Het definitieve programma staat 22 februari op de website van de VBS. lees verder terug naar boven
ACHTERGROND	Planning Activiteiten NDV 2011-2012 Klik op "lees verder" voor de jaarplanning. Dit overzicht wordt regelmatig geactualiseerd. lees verder terug naar boven
COLOFON	Deze nieuwsbrief is een uitgave van de Nederlandse Dalton Vereniging. De nieuwsbrief verschijnt tenminste tien maal per jaar en wordt uitsluitend digitaal verzonden aan de leden. Redactie:

Johan Oort joort@dalton.nl
Ben Mom BMom@vbs.nl

Redactieadres:

Bezuidenhoutseweg 251-253
2594 AM Den Haag
E-mail: bestuursbureau@dalton.nl
Website: www.dalton.nl
Telefoon: 070-331 52 81

U kunt zich afmelden van deze nieuwsbrief op onze website, www.dalton.nl

Voor adreswijzingen kan contact opgenomen worden met mw. A. van Rijn, secretaresse van de Nederlandse Dalton Vereniging (070-331 52 81; bestuursbureau@dalton.nl).